

Till:

Bromma Stadsdelsnämnd

För vidarebefordran till berörda förvaltningar

Värna Brommas naturskogar vid kommande exploateringar

Undertecknade föreningar föreslår:

- att kommunen tar fram detaljerade naturinventeringar i Bromma i syfte att undvika eventuell framtida exploatering i känsliga naturområden och undvika att ytterligare förstöra den gröna infrastrukturen som finns kvar.
- att kommunen aktivt arbetar för att bevara såväl Brommas naturskogar som grönstrukturen i Bromma i syfte att gynna den biologiska mångfalden och livskraftiga populationer. Områdena med högst naturvärde bör skyddas genom bildning av naturreservat eller biotopskydd.
- att exploatering av grönområden generellt minimeras. Vi förordar att nybyggnation sker på redan hårdgjorda ytor eller att befintliga kontorshus, affärer etc. byggs om till bostäder.

Motiv för förslagen

Stor biologisk mångfald i Brommas grönområden

I Brommas skogar har ingen aktiv skogsavverkning skett under mycket lång tid. De kan därför betecknas som naturskogar. Skogarna innehåller en stor biologisk mångfald, med äldre i stort sett orörd skog med många träddarter; tallar, granar, ekbestånd och annan ädellövskog, talltickor som indikerar gamla träd och högt skyddsvärde samt döda träd och s.k. lågor med död ved som är viktigt för den biologiska mångfalden. Här sker naturlig förnyring. I Bromma finns flera särskilt skyddsvärda träd, framförallt tallar.¹ Här finns även bl.a. salamandrar, hackspettar, grodor, kopparödlor och fladdermöss som alla är fridlysta. Fladdermöss är ett av de äldsta djurslagen i världen och är en ekologiskt viktig djurgrupp.² Även skalbaggar, granbarkgnagare och reliktböck har noterats. Dessa indikerar höga värden knutna till gamla levande träd av gran och tall. Bromma har därmed en unik möjlighet att bevara hotade naturvärden och bidra till att gynna den biologiska mångfalden i Stockholm.

Den biologiska mångfalden är avgörande för att ekosystem ska vara motståndskraftiga mot förändringar. Vårt samhälle är beroende av biologisk mångfald och fungerande ekosystem som kan leverera s.k. ekosystemtjänster eller naturnyttor som t.ex. bättre luftkvalitet, jämnare temperatur, ökad luftfuktighet, dagvattenreglering, pollinering, kollagring, bullerminskning, stressdämpning, attraktiva miljöer samt möjlighet till naturupplevelser.

¹ Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Rapport 2016:7

² <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/arter-och-artskydd/fladdermossen-i-sverige/>

Genom en fungerande grön infrastruktur och hög biologisk mångfald förbättras förutsättningarna för robusta ekosystem som kan bidra till många ekosystemtjänster.³

I Stockholms handlingsplan för biologisk mångfald⁴ framgår att "Fragmentering av landskapet och minskning av livsmiljöer för växter och djur behöver motverkas genom god planering, förstärkningsåtgärder och naturvårdsskötsel". Planen innehåller fem strategier bl.a. "Lyft fram prioriterade arter och naturkvalitéer. Här framgår att den sammanhängande blågröna strukturen i Stockholm samt naturtyper med lång kontinuitet eller betydelsefull ekologisk funktionalitet värnas. I handlingsplanen har ett antal artgrupper bedömts som särskilt lämpliga att fokusera på och prioritera i arbetet med biologisk mångfald. Bland dessa märks:

- Gamla tallar (tallticka, reliktblöck)
- Fladdermöss (mustaschfladdermus/taigafladdermus)
- Rovfåglar (duvhök, tornfalk)
- Skyddsvärda urbana arter (tornseglare, paddfot)

Exemplararterna inom parentes används som representanter för dessa artgrupper. Handlingsplanen pekar ut ett antal naturkvalitéer som strategiskt viktiga att fokusera på. I allt arbete inom staden som berör biologisk mångfald bör dessa naturkvalitéer prioriteras. De är:

- En sammanhängande, väl fungerade blågrön infrastruktur.
- Ett stort inslag av olika vattenmiljöer såsom stränder, vattendrag, sjöar och kustvatten.
- Artrika naturtyper med lång kontinuitet såsom ekmiljöer, barrskogar, tallmiljöer och ängsmarker med prioriterade skyddsvärda arter.
- Bostadsnära vardagsnatur med artrika inslag, till exempel gamla värdefulla träd i parker och kyrkogårdar.

Bland föreslagna åtgärder i handlingsplanen återfinns "Värna ett sammanhängande barrskogsnätverk och större bestånd av äldre gran och tall."

Av EU:s skogsstrategi framgår följande: "I synnerhet måste alla urskogar och naturskogar omfattas av strikt skydd. De beräknas endast täcka omkring 3 % av EU:s skogbevuxna mark, och dessa områden är i allmänhet små och fragmenterade. Urskogar och naturskogar utgör inte bara bland de rikaste ekosystemen i EU, utan hyser också stora kollager och tar upp kol från atmosfären, samtidigt som de är av yttersta vikt för den biologiska mångfalden och för tillhandahållandet av viktiga ekosystemtjänster."⁵ Här kan stat och kommun ta ansvar och visa vägen.

Föreningen BBG sände in ett medborgarförslag om Biotopskydd i juni 2020. Där finns dokumentation om några områden i Bromma. Andra Brommabor har under 2021 sänt in medborgarförslag angående Naturreservat i Ålstensskogen och Storskogen. Västerleds Trädgårdsstadsförening VTF har i samarbete med BBG under juni 2021 sänt in ett medborgarförslag angående Ålstensskogen, Storskogen och Nyängsparken.

³ <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/mark-och-vattenanvandning/ekosystemtjanster/varfor-behovs-ekosystemtjanster/>

⁴ Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad, Stockholms stad

⁵ Europas skogsstrategi till 2030: https://ec.europa.eu/environment/strategy/forest-strategy_en

Av en annan grupp sändes 2017 ett medborgarförslag in gällande Västerledsskogen, Storskogen m.fl. områden.

Skälen till dessa förslag är att Brommas grönområden har höga naturvärden som utvecklats under lång tid och kan riskera att gå förlorade för alltid.

Grön infrastruktur

Med grön infrastruktur menas att olika livsmiljöer av tillräckligt god kvalitet måste finnas i tillräckligt stor mängd och tillräckligt nära varandra för att ekosystem ska fungera. Olika arter kräver en viss yta för att kunna hitta föda och boplatser samt kunna föröka sig och undvika inavel. Med en grön infrastruktur kan djur och växter förflytta sig och spridas i landskapet. Det stärker den biologiska mångfalden. En grön infrastruktur med rik biologisk mångfald kan förse våra samhällen med ekosystemtjänster, nu och i framtiden.⁶

Trädgårdsstaden Bromma, som nu är mer än 100 år gammal, planerades redan från början enligt vissa riktlinjer. Hus skulle naturligt anpassas till terrängen. Den mest kuperade terrängen lämnades obebyggd och gestaltades som park- eller naturområden. Stadsplaneringen präglades av anpassning till terrängen med mjukt utformade gatusträckningar. Grönområdena skulle lämnas sammanbundna med varandra. Man lade även in små gångvägar mellan vissa hus, s.k. krokar.⁷

Alla dessa stråk utgör spridningszoner för växter och djur och bidrar till dessas fortlevnad. De utgör också viktiga lek- och utbildningsplatser för barn, promenad- och joggingstråk och platser för människors fysiska och mentala rekreation och avkoppling. Enligt en undersökning utförd av Novus inför det stora exploateringsprojektet i Värtahamnen anser invånarna i Stockholms innerstad och förorter att tillgång till grönområden är den allra viktigaste trivsselfaktorn.⁸

Såvitt vi undertecknande föreningar känner till har ingen heltäckande naturvårdsinventering gjorts av Brommas grönområden. Vi anser att det är av yttersta vikt att detta görs för att undvika eventuell framtida exploatering av känsliga naturområden och undvika att förstöra den gröna infrastrukturen.

Bostadsbyggande i Bromma under senare år

Under de senaste 15 åren har många gröna korridorer gradvis försvunnit i Bromma genom byggnationer av nya bostäder. Bara längs Gustav III:s väg 42-52 och Tunnländsvägen 1-5 har ett långsträckt grönområde nu brutits av, steg för steg. Nu planeras ytterligare en exploatering som berör samma grönområde, längs Gustav III:s väg.

⁶ Grön infrastruktur och fysisk planering, Naturvårdsverket, Boverket, 2019

⁷ Bara Bromma, Christian Reimers m.fl., Vinghästens förlag, Bromma, 2015 samt Peter Lundevall, Den planerade staden, Carlssons bokförlag, Stockholm, 2006

⁸ Novus undersökning om vilka trivsselfaktorer som Stockholms invånare anser vara viktigast:

<https://www.mynewsdesk.com/se/stadsutvecklarnaivartahamnen/pressreleases/stockholmarnas-stockholm-saa-ser-droemstadsdelen-ut-2984850>

Längs Västerled i Bromma/Ålsten, på två ställen - rondellen vid Nyängsvägen samt vid Koltrastvägen - har ca 20.000 m² skog huggits ned. Även här har gröna stråk brutits av.

Byggandet av modulhus längs Spångavägen i Beckomberga har totalt förstört den tidigare våtmarksängen. Där fanns en verklig mångfald av blommor som lockade mängder av fjärilar och bin som är viktiga för pollinering.

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till detaljplan för Alviks Strand som ger möjlighet att utveckla området med cirka 1300 bostäder, andra lokaler, torg, parker och gator. Förslaget i sin nuvarande utformning innebär att områden med höga naturvärden skulle exploateras.

För varje nybyggnation förloras allt fler förbindelser mellan de ekologiskt viktiga gröna stråken och den biologiska mångfalden påverkas negativt. Enligt en rapport från KTH, baserad på satellitdata, så har stadsområdena inom Stockholms stad ökat med cirka 4% och grönytorna minskat med 1,7% av stadens markyta eller ungefär 327 hektar mellan 2003 och 2018. Enligt KTH-rapporten så är det både de gröna sambanden, områden med särskilt skyddsvärda arter samt ekologiskt särskilt viktiga kärnområden som har minskat i areal. ⁹

Enligt rapporten konverterades ungefär 54 ha eller 2% landareal i Bromma från grön (dvs. skog, gräs, jordbruk, barmark eller våtmark) till grå (byggnader, vägar eller byggplatser) markyta under den 15-årsperioden. Stadsdelen Bromma uppvisade därmed den största minskningen i grön areal för hela Stockholms stad.

När det gäller ökning av urbana områden i Bromma har forskarna räknat med förluster från alla typer av urbanisering dvs. byggnader, spår, väg och hårdgjorda ytor som parkeringsplatser och byggplatser. Det skedde relativt mycket kring Bromma flygplats under perioden samt i Beckomberga. Det förekom också expansion av bebyggda områden som till exempel i Blackeberg och en förlust av gröna ytor och träd längs vägar.

I förhållande till klassområdena 2003 ökade byggnadernas area i Stockholms stad med 2,3% eller cirka 125 ha och transport/anläggningsområdena ökade med 12% eller ungefär 202 ha. De klasser som påverkades mest av denna expansion var barrskog, som minskade med cirka 3% eller 101 ha, och gräsmark/öppen mark som minskades med 10% eller 134 ha. Lövskog minskade med cirka 1% eller 34 ha. Den största proportionella minskningen var för karg mark som genomgick en minskning med 19%.

Urbana grönområdena registrerade en mycket liten ökning med mindre än 1%. Detta berodde till stor del på omvandlingen av smutsidrottsfält till konstgräs, en typ av marköverdrag som 2021-09-25 klassificerades som stenutslag i 2018 års klassificering och står för en liten procentuell ökning i bergsklassen.

Våtmarker och jordbruksmarker förblev relativt stabila med en liten ökning för våtmarker på grund av de senare somrarnas vegetationsförhållanden i bilderna 2018 och en liten minskning av jordbruksområden.

⁹ KTH 2020: "Monitoring Urban Green Infrastructure Changes and Impact on Habitat Connectivity Using High-Resolution Satellite Data", Dorothy Furberg och Yifang Ban: <https://www.mdpi.com/2072-4292/12/18/3072/htm>

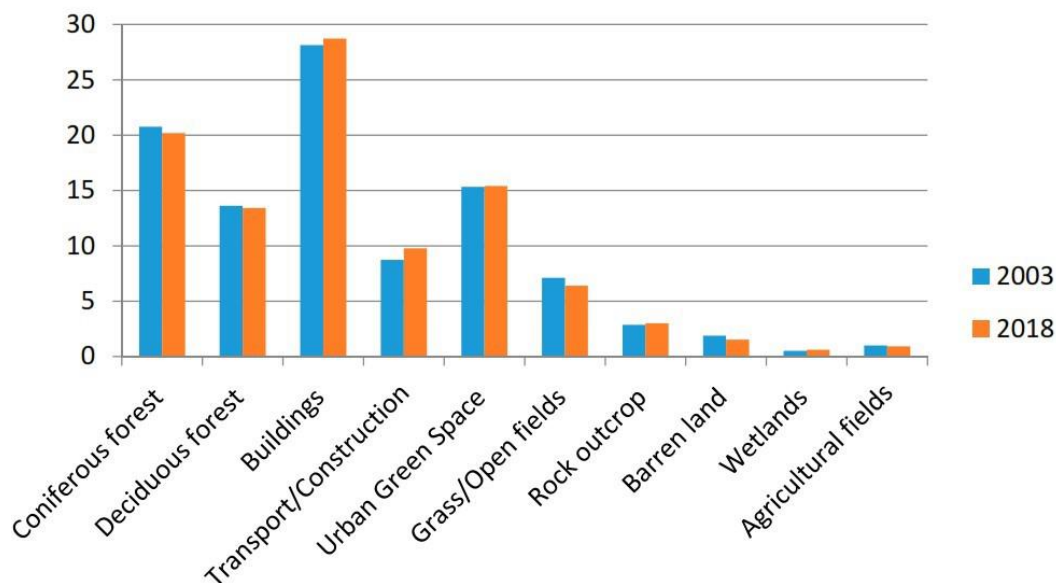

Figure 3. Land area percentage change per land-cover class in Stockholm City between 2003 and 2018.

Landarealens procentuella förändring per landtäckningsklass i Stockholm City mellan 2003 och 2018.

Vi undertecknande föreningar anser att trenden med minskade grönytor måste brytas. Vi förordar att nybyggnation sker på redan hårdgjorda ytor eller att befintliga kontorshus, affärer etc. byggs om till bostäder.

Valet 2022 till kommunfullmäktige har nu ägt rum. Vi hoppas att ni politiker och tjänstemän har modet att agera för våra naturvärden och den biologiska mångfalden, så som både översiktsplaner för region och kommun liksom mål 15 inom Agenda 2030 stipulerar¹⁰.

Vi hoppas också att ni i det nya styret S, V och MP att ni även, förutom för miljö och biologisk mångfald, kommer att arbeta för att bevara förorterens charm och särart, i synnerhet trädgårdsstadens värden.

Vi vill även hänvisa till dokumentet *”Grönare Stockholm – Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden”*. Diariernr 171-1292/2016, utgivet av Stockholms Stad/Stadsledningskontoret.

Vi känner även till det förslag som den blågröna majoriteten lade fram under mandatperioden 2018-2022, *”Varsam utveckling av Småhus- och villaområden – Strategi med vägledningar”* som gällde strategier för förtätningar i förorter och trädgårdsstäder.

¹⁰ Regeringen.se <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/agenda-2030-mal-15-ekosystem-och-biologisk-mangfald/>

Bromma den 16 oktober 2022

Med vänlig hälsning,

Styrelsen i den ideella föreningen **Bevara Bromma Grönt**,

www.bevarabrommagront.org

Västerleds Trädgårdsstadsförening

www.vasterleds.se

Olovslunds Trädgårdsstadsförening

**Olovslunds
Trädgårdsstadsförening**

www.facebook.com/olovslund